

staaende § 23 have vi, da den angaar Skolelærer-Kaldelse, foreslaaet flyttet over i Afsnit VI. (som § 20) og giuet en Tilsielsse om en Kaldsret, der synes overset, men som nødvendig maa falde bort, naar ved Ophævelse af Biskoppernes Kaldsret alle øvrige Skolelærerembeder besættes af Myndigheder af een Art.

Medens Udvalgets Flertal i Øvrigt i dette Afsnit af Lovforslaget anerkjender Bestrebelsen for at fikke Almueskolen et mere særligt, sagkyndigt Tilsyn, end det antages at have i Skoledirektionerne og navnlig Provsterne, der ikke vælges alene efter dette Hensyn, har det dog af Grunde, som væsentlig allerede kom frem under Lovudkastets 1ste Behandling, ikke kunnet tiltræde den i Udkastets § 20—22 og 24 foreslaaede Ordning. Vi frygte for, at de 8 Kreds-skoleinspektører, der skulle ansættes som faste Embedsmænd, der alene have denne Syssel, let kunne trættes af den ensformige, for hver af dem meget vidtudstrakte Tilsynsvirksomhed, uden at de dog ville være i Stand til tilstrækkelig at kjende Personerne og Forholdene paa de enkelte Steder eller til lempeligt at paavirke hine, gribe ind i disse, hvorfor Lovforslaget ogsaa har beholdt baade Amtsskole-direktionerne og Skoledirektionerne. Men just i Kredsinspektørernes Forhold til disse Myndigheder vil ligge Spiren til store Banstieligheder, Hindringer og Forstyrrelser, som det neppe behøves at paavise. Lovforslaget lader Kreds-skoleinspektører blive Medlem og Formand i den sjældent sammentrædende Amtsskole-direktion, en Ordning, hvilken allerede i Forholdet til Amtmanden og med Hensyn til Sammenhæng med Skoleraad og Amtsråd turde frembyde Betænelighed, men forbigaar aldeles Skoledirektionerne, der dog, baade hvad Lærerkaldelse og Tilsynet angaar, danne den væsentlige og virksomme Myndighed, og hvis forfattede Virksomhed ved Siden af og under Skoleinspektørerne allerneft fremkalder Spørgsmaal og trængte til Negler. Veller ikke ville de 8 Kreds-skoleinspektører danne en let og ensartet Forbindelse mellem Ministeriet og de lokale Myndigheder, hvad Sagtagelse og Udvevling af Anstuelser angaar, eller give det Overblik over Tilstanden, der just i Ministeriet selv maa ønskes at være tilstede. Kun i Forbigaaende bemærke vi (til Supplerings af hvad allerede ovenfor er sagt i Anledning af Udkastets § 23), at det ikke gaar an, naar Biskoppernes Kaldsret ophæves, da at henlægge Besættelsen af vedkommende Embeder til en ny, af en enkelt Mand bestaaende Myndighed, men at Ophævelsen alene bør ske til Fordel for en ensartet Besættelsesmaade af alle Embeder og for at give de Kommuner, hvori disse Embeder findes, samme Ret og Indflydelse, som de øvrige have eller faae. Idet der nu tillige i Udvalget har vist sig en Stemning for at bevare den kollegiale Form, som Skoledirektionerne nu have, for den nærmeste over de enkelte Kommuner staaende

Myndighed (ved Amtmanden og et kommunalt Element af højere Orden ved Siden af den specielle Tilsynsmand), har man forenet sig om et Forslag om Skoletilsynets Ordning, hvis første Hovedpunkt er Udskillelsen af Skoleinspektørposten fra Provsteembedet og Frihed for Undervisningsministeriet til mod et passende Honorar (ikke Løn) at overdrage det første paa visse Aar til den dertil bedst fikkede Mand, der i Distriktet kan findes og vil paatage sig Gjærningen, uden at enten Provsten er ubeløstet fra Balg eller andre Geistlige. Tvertimod antage de fleste af os, at de bedste stedlige Skoletilsynsmænd i Almindelighed ville findes blandt de Geistlige. Der er derfor tilsiøiet en Bestemmelse om Honoraret i Tilfælde af Forbindelse med Provsteembedet. Der synes i Øvrigt, om man end i Ordningen af den nærmeste Skolemyndighed oven over de enkelte Kommuner slutter sig saa meget til det Bestaaende, som her er fket, ingen Nødvendighed at være for, at just de nuværende Provsters Antal og Begrændsning nysigtig bevarer; der er Steder, hvor Virksomhedskredsen meget vel kan udvides noget ogsaa til nogen Beparelse.¹⁾ For Byer over 6000 Indvaanere er der med Hensyn til den større og mere sammensatte Ordning af deres Skolevesen foreslaaet en fakultativ Udsøndring til at danne selvstændige Tilsynskredse, et Forslag, ved hvilket Maa vi vilde have nogen Betænelighed, hvis kan ikke her stolede paa Over-skoleinspektøren. Genoprettelsen af et saadant Embede, som en kort Tid bestod og pøede en anerkjendt saare nyttig Virksomhed, er nemlig det andet Hovedpunkt i vort Forslag; vi tænke derved ikke paa en Inspektion af alle enkelte Skoler eller Flertallet af dem, men paa et Tilsyn, der paa vilkaarlig valgte og afværende Punkter ved Undersøgelse af et tilstrækkeligt Antal Skoler skaffer Manden og igjennem ham Ministeriet et selvstændigt og sikkert Skjøn over Skolevesenets virkelige Tilstand og de Betingelser, hvorunder det virker, i alle Egne af Landet og som sætter ham i Stand til at være det rette Forbindelsesled imellem Ministeriet og de lokale Myndigheder ved alle særlige Forhandlinger og Foranstaltninger. Endelig have vi foreslaaet Sammenmeltingen af Amtsskole-direktionerne og Skoleraadene, hvilke begge først ved Loven af 8de Marts 1856 oprettede Myndigheder staa hinanden saa nær, allerede nu for den større Del sammensatte af de samme Medlemmer, og have saa faa særlige Forretninger, især Amtsskole-direktionerne, at der ikke er Grund til at beholde dem som særskilte, saa meget min-

¹⁾ Der er for Dieblirket udenfor Kjøbenhavn 71 Provsteembeder, deraf 3 for en enkelt Kjøbstad (Odense, Aalborg og Viborg), 1 for en Kjøbstad (Aarhus) og 4 Land-pastorater.